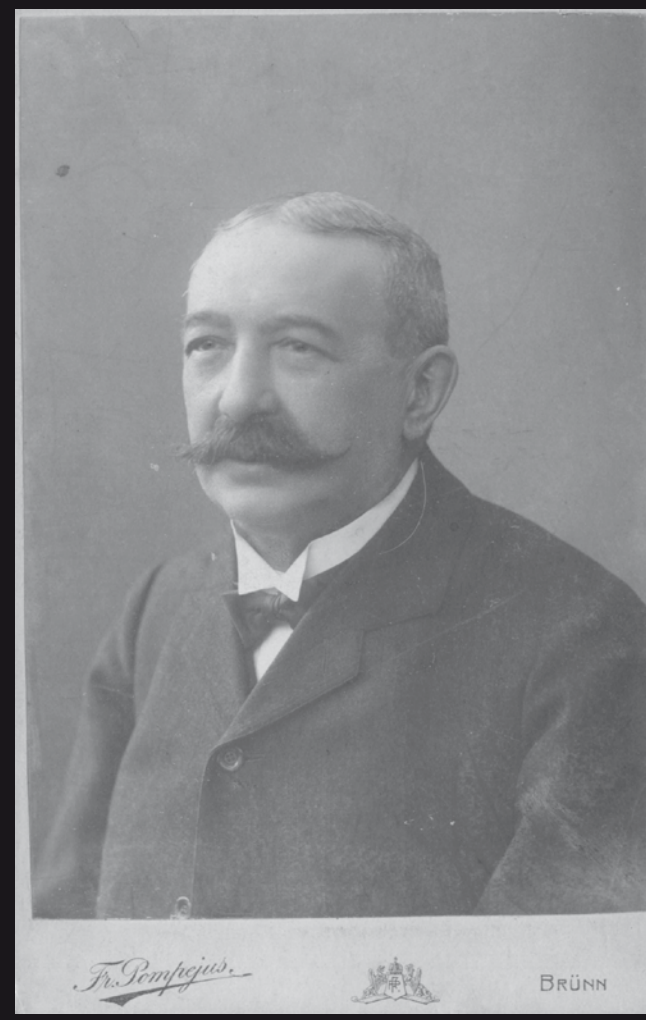

Josef a Barbora Pachnerovi

Josef s vnoučaty: zleva nahoře Pavel, Milada, Anna, Marie, Zdeňka, Jiří zleva dole Hana, Hugo, Josef, Věra, Petr, Alžběta

Josef se narodil 19. března 1848 v Němčicích u Ledče nad Sázavou. O jeho dětství a mládí mnoho nevíme. Roku 1879 je již uváděn jako spolumatitel domu č.p. 104 v Dolní ulici v Německém Brodě. Vlastnil polovinu tohoto domu a měl zde velkoobchod s vínem a lihovinami. Známal též jako výrobce rumu a bylinného jezuitského likéru. V roce 1915 odkoupil druhou část domu a společně se syny založil drogerii U Černého psa. Na dvoře za domem byly uskladněny sudy s vínem a jinými nápoji. Na první pohled velký dům tak byl plně využit. Josef s manželkou Barbarou měli sedm dětí. Navíc byl Josef poručníkem několika dětí zemřelého bratra Šalamouna.

Matka Barbory – Anna Taussigová

Barbora se narodila 15. června 1846 v Bělé u Ledče nad Sázavou. V rodině jí říkali Betty a pod tímto jménem je uváděna i v dokumentech ze sčítání obyvatelstva v Německém Brodě. Barbora se provdala za Josefa Pachnera, se kterým měla sedm dětí; šest synů a dceru – Arnošt, Artur, Pavel, Alma, Hugo, Oskar, František. S velkou domácností jí obvykle vypomáhaly dvě služky. Trpěla cukrovkou a zřejmě na ni i zemřela 15. března 1909. Pohřbena je na židovském hřbitově v Havlíčkově Brodě. Hrob se nám i přes důkladné prohledání hřbitova nepodařilo nalézt.

Rodiče Josefa

Barbora Pachnerová, rozená Bretischová, zemřela 31. října 1896 ve věku 75 let u svého syna v Německém Brodě. Ve stáří zřejmě byla špatně pohyblivá, protože celý den trávila ve velkém speciálně upraveném křesle. František Langer ve svých vzpomínkách *Byli a bylo* píše, že to byla velmi svérázná žena. Nosila velký čepce, na bradě měla vousy a Langerovi utkvěla věta, kterou uklidňovala jakéhosi chudého žida: „Chudoba cti netratí a polibte nám prdel bohatí.“ Jeden z jejích malých vnuků údajně tuto větu k velkému překvapení a pobavení sousedů vykřikoval při procházce Dolní ulicí. Barbora je pochovaná na židovském hřbitově v Havlíčkově Brodě.

Menachem Pachner z Damírova. Damírov je malá vesnice u Zbýšova, okres Kutná Hora.

Josef byl jedním ze zakladatelů židovského hřbitova v Německém Brodě, byl rovněž činný v místní židovské obci. V letech 1903 - 1905 byl dokonce jejím předsedou, v roce 1920 je veden jako člen zesíleného představenstva. Na počátku 20. století je rovněž uváděn jako člen německobrodského obecního zastupitelstva.

Josef, zřejmě jen průměrný obchodník, si rád užíval života. Podle Františka Langerera byl „pohodlný a velkopanštější“. Po obědě rád chodil do kavárny a kouřil tabaku. Početná rodina se tedy zřejmě čas od času dostala do menších finančních obtíží. Kromě sedmi vlastních dětí v Brodě často pobývali i synové Barbořiny sestry Růženy. Langer si na toto období vzpomíná: „Spalo se všelijak, po dvou na posteli, na židličkách a jedlo se u dlouhatánského stolu nejednodušší, ale vydatnou stravu.“ Jak bylo v židovských rodinách zvykem, velkou část rozpočtu rodiny tvořily výdaje na vzdělání. Všichni synové Josefa a Barbory Pachnerových několik let s většími či menšími úspěchy studovali na brodském gymnáziu. Tři ze synů – Arnošt, Artur a František - pokračovali na univerzitě v Praze a stali se úspěšnými lékaři.

Josef zemřel 3. března 1922 v Německém Brodě a je tu i pohřben. Hrob na židovském hřbitově se nám nalézt nepodařilo.

Sourozenci Barbory

Růžena – provdaná Langerová, s manželem obchodníkem žila v Praze, v mládí ztratila sluch a stánila se proto společnosti. Měla tři syny – Jiří, Josef a František. Josef spáchal sebevraždu před nástupem do transportu do Terezína. Jiří a František se proslavili jako spisovatelé. František byl navíc i lékař a příslušník československých legií v Rusku. Oba se před nacisty zachránili odchodem ze země. Jiří, autor známé knihy *Devět bran*, však komplikovanou cestu loď po Dunaji do Palestiny odsonal a na následky nemoci zemřel v Tel Avivu v roce 1943. František žil za války ve Francii a ve Velké Británii, po roce 1945 pracoval hlavně jako dramaturg. Zemřel v Praze roku 1965 a mimo jiné je autorem známé hry *Velbloud uchem jehly* a knihy vzpomínek *Byli a bylo*.

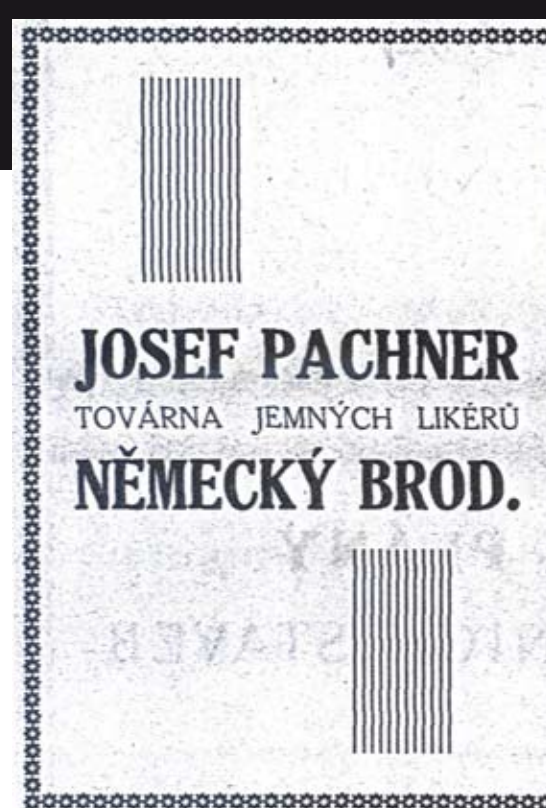
Johanna – provdaná Rosenfeldová, byla znamenitá kuchařka a správkyně židovského dívčího sirotčince v Praze. Je to babička filozofa a matematika Arnošta Kolmana, který je rovněž znám jako velký obdivovatel SSSR a to i přesto, že zde byl po roce 1948 přes tři roky vězněn. Prožil až ke konci života a o tomto období napsal knihu vzpomínek s názvem *Zaslepená generace*. Arnošt Kolman zemřel roku 1979 ve Švédsku.

Eduard byl pozlacovačem a řezbářem. Zemřel na tuberkulózu po první světové válce.

Leopold a Mořic byli obchodníci a žili v Drážďanech.

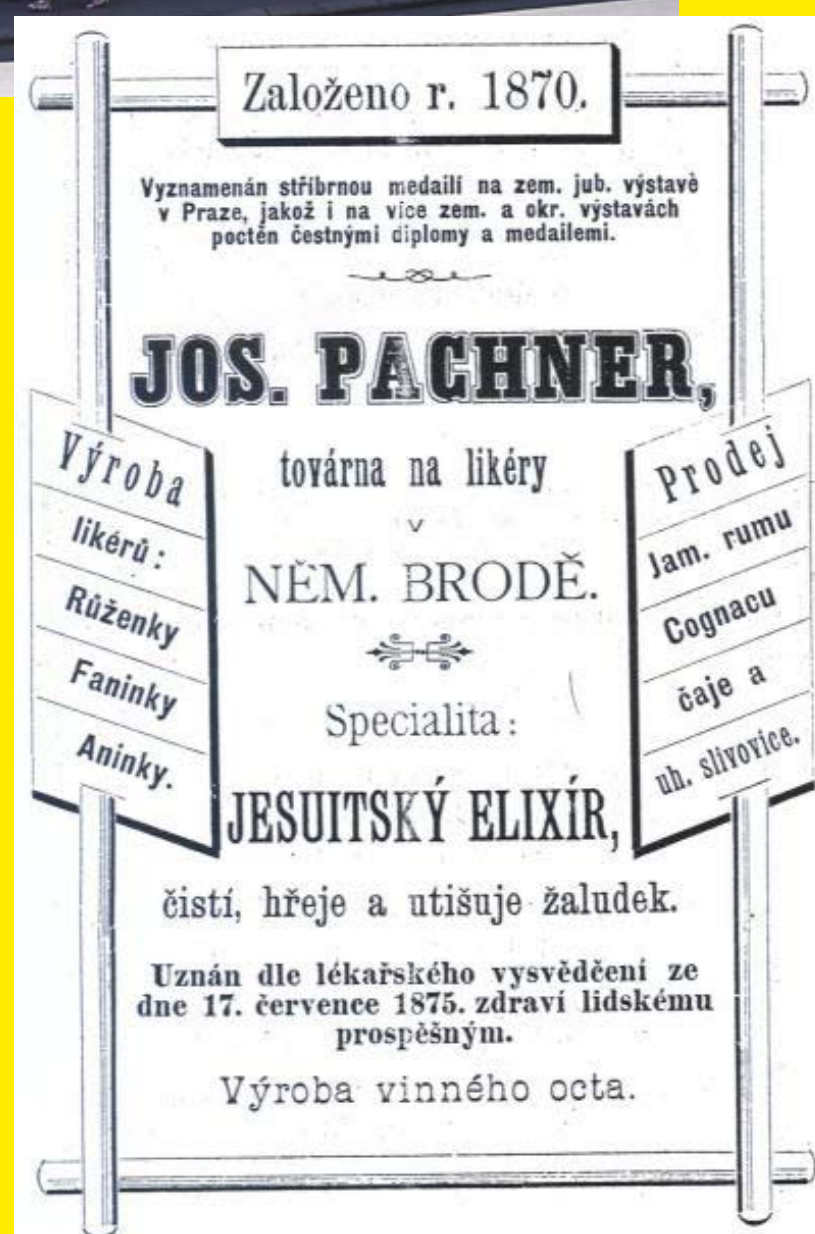
Josef s dětmi: nahoře zleva František, Oskar, Pavel, Artur dole zleva Alma, Josef, Arnošt

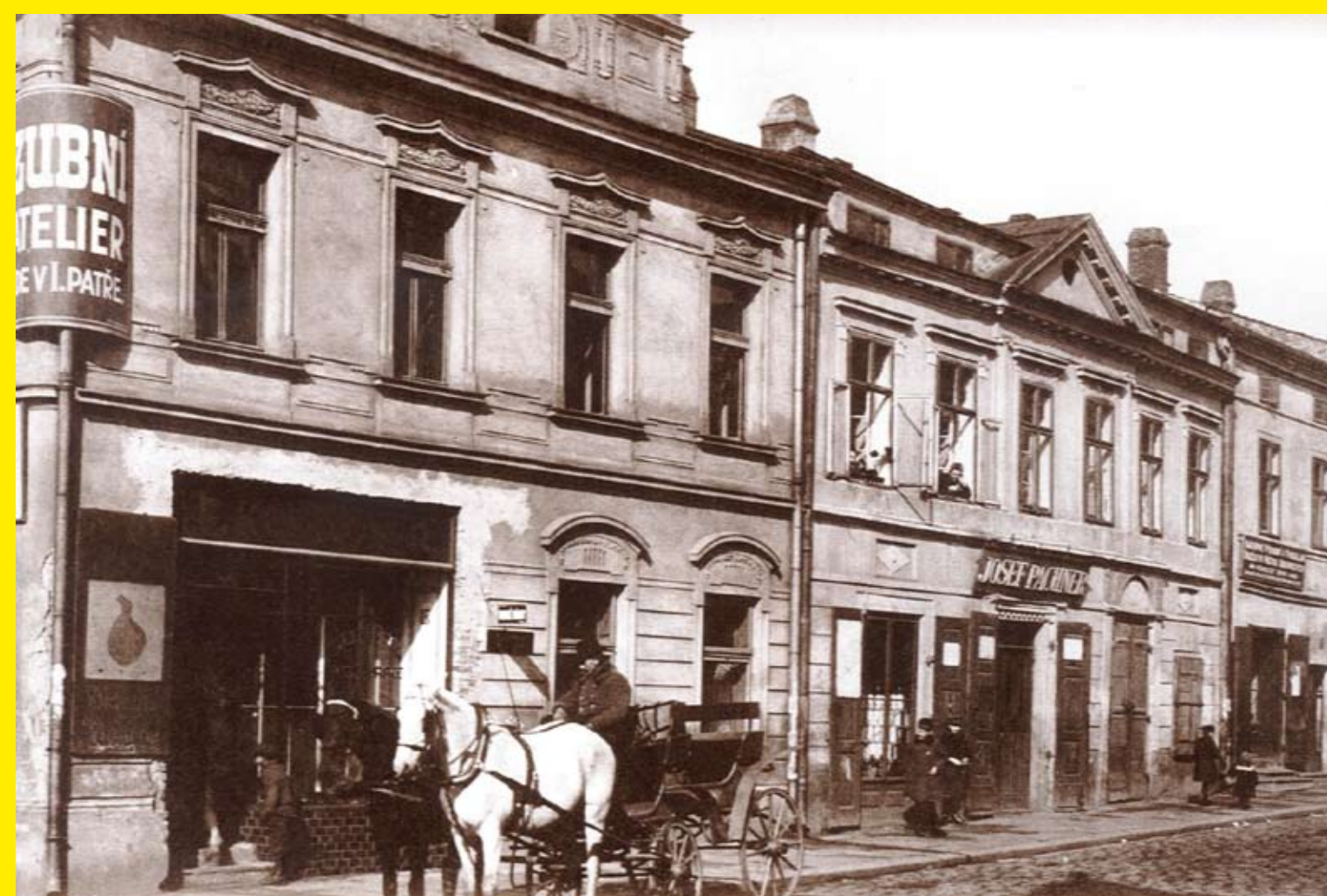
Barbora Pachnerová (nedatováno)

Dům Pachnerových, č.p. 104 (nedatováno)

Parte - Barbora Pachnerová

Dům Pachnerových – č.p. 104 (nedatováno, asi 20. léta 20. století)

Tento zachovalý dům se nachází v Havlíčkově Brodě v Dolní ulici a nese popisné číslo 104. Jde o patrový dům řadového typu s podélnou stranou do ulice a velkou halou v patře. Barokní jádro je z 18. století, fasáda byla upravena ve druhé polovině 19. století. V roce 1843 spolu s dalšími osmi domy v Dolní ulici částečně vyhořel.

„Byl velký s obrovskými schodišti a síněmi uvnitř, se světlíkem, pavlačí, vysokou půdou... Měl dvě poschodí, jedno do dvora, druhé na ulici.“ Tak popsal tento dům František Langer ve své knize *Byli a bylo*. V přízemí domu byla drogerie a výroba lihovin, což dokládají i dobové fotografie. Majitelé tohoto domu patřili mezi právovědomé měšťany a měli tudíž právo odebrat 1/2 várky piva z měšťanského pivovaru. Velkou zajímavostí je, že zde v letech 1836 - 1839 u paní Juliány Billanské bydlel během studií na gymnáziu Bedřich Smetana. Připomíná to pamětní deska umístěná na domě.

Dům často měnil majitele. Josef Pachner vlastnil polovinu domu od roku 1879, druhá část patřila Eduardu Steinovi. V roce 1915 Steinův podíl koupil Oskar, syn Josefa Pachnera. Ten v roce 1922 odkoupil od otce zbývající část domu a stal se jediným vlastníkem. Dům vlastnil až do své smrti roku 1937. V tomto roce vydražili dům manželé Pavel a Ida Pachnerovi. Po příchodu Němců ho 15. března 1939 prodali svým zetím Břetislavu Kovaříkovi a Judr. Bohumilu Dymešovi. Vzhledem k datumu na kupní smlouvě však Kovařík i Dymeš o dům během války přišli, a to i přesto, že se na ně nevztahovaly Norimberské zákony. V důsledku protizidovského opatření byl od 7. května 1942 vlastníkem domu AUSWANDERUNGSFOND FÜR BÖHMEN UND MÄHREN (Vystěhovalcecký fond zřízený Ústřednou pro židovské vystěhovalce). V současnosti jsou zde byty, obchod s oděvy a fotografickými potřebami.

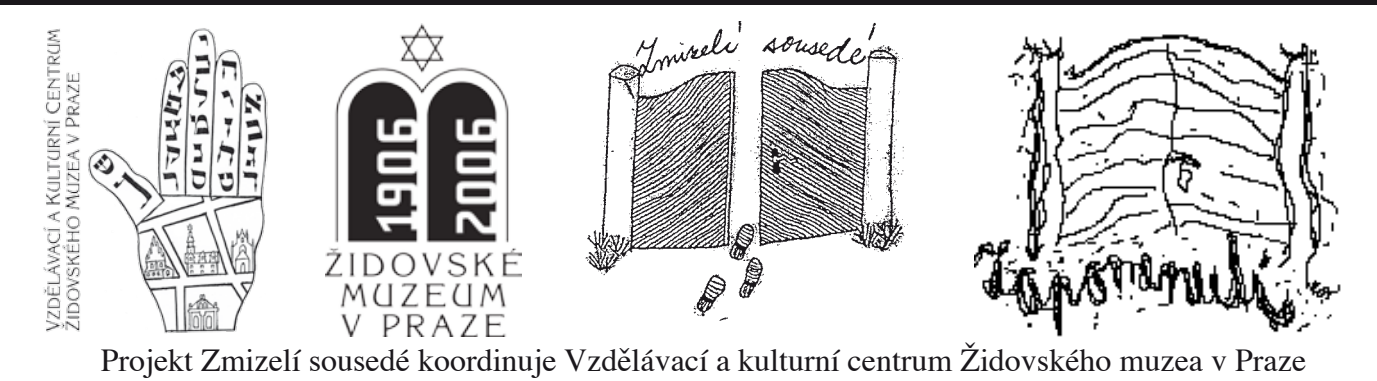

Havlíčkobrodští zmizelí sousedé

ZŠ Štoky

Kateřina Boumová, Pavlína Brožová, Eva Dušáková, Denisa Jelínková, Lenka Klínčuchová, Eliška Konupková, Petra Kohoutová, Lucie Křížová, Monika Křížová, Gabriela Kubátová, Bára Molnárová, Karolína Palánová, Tereza Prokšová, Kateřina Rypalová, Marie Váchová

Mgr. Barbora Voldřichová

Projekt Zmizelí sousedé koordinuje Vzdělávací a kulturní centrum Židovského muzea v Praze ve spolupráci s občanským sdružením Zapomenutí.